

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21.08.1992, sp. zn. 2 Cdo 19/92, ECLI:CZ:NS:1992:2.CDO.19.1992.1

Číslo: 25/1993

Právní věta: Odnětím možnosti jednat před soudem (§ 237 písm. f/o.s.ř.) se rozumí takový postup soudu, jímž znemožnil účastníku řízení realizaci těch procesních práv, která mu občanský soudní řád dává. Pro přípustnost dovolání není rozhodné, zda byla účastníku řízení odňata možnost jednat před soudem v odvolacím řízení nebo v řízení před soudem prvního stupně.

Soud: Nejvyšší soud ČR

Datum rozhodnutí: 21.08.1992

Spisová značka: 2 Cdo 19/92

Číslo rozhodnutí: 25

Číslo sešitu: 3-4

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Dovolání, Řízení před soudem

Předpisy: 99/1963 Sb. § 237

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobkyně se domáhala, aby soud určil, že nejsou dány důvody pro zrušení rozhodnutí o přidělení družstevního stabilizačního bytu v prvním podlaží domu čp. 32 v J. Na doporučení a se souhlasem soudu prvního stupně změnila návrh výroku rozsudku a požadovala, aby soud žalovanému družstvu uložil, aby se žalobkyní uzavřelo dohodu o odevzdání a převzetí uvedeného družstevního stabilizačního bytu.

Okresní soud v Jihlavě návrh zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Dovodil, že rozhodnutí žalovaného o zrušení rozhodnutí o přidělení bytu bylo v souladu s dosavadní zákonnou úpravou i stanovami družstva. Proto se žalobkyně nemůže domáhat uzavření dohody o odevzdání a převzetí bytu.

K odvolání žalobkyně se věci zabýval krajský soud v Brně, který rozsudkem z 28. 4. 1992 potvrdil rozsudek soudu prvního stupně. Současně rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Vycházel ze zjištění, že rozhodnutí o přidělení bytu žalobkyni ze dne 11. 10. 1990 bylo podle čl. 12 odst. 7 platných stanov žalovaného družstva zrušeno a představenstvo družstva toto zrušující rozhodnutí dne 19. 6. 1991 potvrdilo. Za tohoto stavu, kdy rozhodnutí o přidělení bytu členu družstva nelze nahradit rozhodnutím soudu, který nemůže jakkoli měnit rozhodnutí kompetentních orgánů družstva, nebylo možné žalovanému uložit, aby se žalobkyní uzavřel dohodu o odevzdání a převzetí družstevního bytu. Nad rámec důvodů, pro které rozsudek

soudu prvního stupně potvrdil, poukázal odvolací soud na to, že k 1. 1.1992 nabyla účinnosti novela občanského zákoníku (zákon č. 509/1991 Sb.), která přinesla institut nájmu bytu, takže žaloba by i z tohoto důvodu nemohla obstát.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala dovolání žalobkyně. Dovožovala, že postupem odvolacího soudu jí byla ve smyslu ustanovení § 237 písm. f) o. s. ř. odňata možnost jednat před soudem. Odnětí možnosti jednat před soudem žalobkyně spatřovala především v tom, že návrh rozsudečného výroku změnila na doporučení předsedy senátu soudu prvního stupně. Podle ustanovení § 358 o. s. ř. mělo být řízení v této nájemní věci provedeno podle znění občanského soudního řádu platného do 31. 12. 1991. Ustanovení § 5 o. s. ř. si žalobkyně vykládá tak, že v projednávané věci ji měl odvolací soud seznámit se svým právním názorem. Nesplnění poučovací povinnosti soudu považuje žalobkyně za postup, kterým jí byla odňata možnost před soudem jednat. Cítí se poškozena o to více, že původně žalovala správně o určení a návrh rozsudečného výroku změnila po poučení soudem. Odvolacímu soudu byl na rozdíl od soudu prvního stupně znám judikát uveřejněný pod č. 3/1977 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, podle něhož nemůže být rozhodnutím soudu nahrazeno rozhodnutí orgánu družstva o přidělení bytu členu družstva. Proto navrhla, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí.

Nejvyšší soud České republiky tomuto dovolání nevyhověl a o nákladech dovolacího řízení rozhodl tak, že na jejich náhradu žádný z účastníků nemá právo.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 237 písm. f) o. s. ř. je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže účastníku řízení byla postupem soudu odňata možnost jednat před soudem. Odnětím možnosti jednat před soudem je třeba rozumět takový postup soudu, kterým účastníkovi odňal možnost realizovat ta procesní práva, jež mu občanský soudní řád 1) dává (např. právo zúčastnit se jednání ve věci, být vyslechnut jako účastník řízení, činit přednesy, navrhopat provádění důkazů apod.). Přitom občanský soudní řád vychází z přípustnosti dovolání nejen v případě, že účastníkovi odňal možnost jednat před soudem soud odvolací, ale též v případě, že tak učinil soud prvního stupně (srov. „... odňata možnost jednat před soudem...“), ovšem za předpokladu, že toto pochybení odvolací soud přehlédl a nevyvodil z něj důsledky (např. zrušením rozhodnutí soudu prvního stupně podle ustanovení § 221 odst. 1 o. s. ř.). Z obsahu spisu je patrné, že žalobkyně byla řádně předvolávána jak k jednání soudu prvního stupně, tak k jednáním soudu odvolacího, soudem jí byla doručována písemná vyjádření žalovaného, byla vyslechnuta jako účastník řízení a soudy obou stupňů jí daly možnost při jednáních činit přednesy a návrhy na provedení důkazů. Jednání odvolacího soudu se rovněž osobně zúčastnila, odvolací soud provedl její doplňující výslech a dal žalobkyni možnost vyjádřit se také k tomu, zda činí návrhy na další doplnění dokazování.

Za tohoto stavu nelze dovodit, že byla postupem soudu prvního stupně, popřípadě postupem odvolacího soudu, žalobkyni odňata možnost jednat před soudem.

Argumentace žalobkyně spočívající v poukazu na ustanovení § 358 o. s. ř. je nepřipadná. Podle citovaného ustanovení sice „řízení v nájemních věcech zahájena přede dnem, kdy tento zákon nabyl účinnosti, se dokončí podle dosavadních předpisů“, žalobkyně však přehlídí, že toto ustanovení je zařazeno mezi přechodná ustanovení občanského soudního řádu, který nabyl účinnosti dne 1. dubna 1964 (srov. ustanovení § 376, větu první, o. s. ř.). Toto ustanovení nebylo novelou, provedenou zákonem č. 519/1991 Sb., nikterak dotčeno, takže je nelze vztáhnout na řízení týkající se práva osobního užívání bytu, jež bylo zahájeno po 1. 4. 1964. Novela občanského soudního řádu provedená zákonem č. 519/1991 Sb. má vlastní přechodná ustanovení k úpravám provedeným s účinností od 1. 1. 1992, a to v čl. III.

Zbývá dodat, že výklad poučovací povinnosti soudu tak, jak jej pojímá žalobkyně - že totiž bylo povinností odvolacího soudu, aby ji předem seznámil se svým právním názorem na projednávanou věc - by ostatně nemohl obstát ani podle ustanovení § 5 o. s. ř. před novelou, provedenou zákonem č. 519/1991 Sb., neboť by znamenal jednoznačné porušení zásady rovnosti účastníků občanského soudního řízení.

Poznámky pod čarou:

1) zákon č. 99/1963 Sb. (ve znění se změnami a doplňky vyhlášeném pod č. 501/1992 Sb. a ve znění zákona č. 24/1993 Sb.)